

INHOUD

AAN DE LEZER 9

EERSTE VOORDRACHT II

Norrköping, dinsdag 28 mei 1912

Instinctieve moraal en morele principes. Schopenhauers uitspraak: 'Moraal prediken is gemakkelijk, moraal funderen moeilijk'. Geen theoretische principes, maar reële krachten. Naar de bronnen van de morele impulsen. In het oude India had de vrome aandacht een ethische werking, bij de noord-europese volkeren de dapperheid. De nieuwe ethisch-morele impulsen van onze tijd, het vijfde na-atlantische tijdperk. In 'De arme Heinrich' van Hartmann von Aue en bij Franciscus van Assisi wordt met bruisende liefdekracht genezen. Franciscus' ethische werkzaamheid. Spilzucht bij de jeugd en spilzucht van ethische krachten. De geneeskracht van ethische impulsen.

TWEEDE VOORDRACHT 43

Norrköping, 29 mei 1912

De indeling in kasten bij de Indiërs en de indeling in standen bij de bevolking van Europa. Van Atlantis trokken de vier hogere 'kasten' van mensen naar India, de drie lagere bleven in Europa en Afrika achter. Oorzaak

van het immorele bij de onderste lagen van de Europese volkeren. Strengste geheimhouding van het wijsheidsgoed in de Europese mysteriën. Verschil tussen lichamelijke ontwikkeling en zieleontwikkeling. Het uitsterven van de lagere Europese bevolkingslagen. Melaatsheid en demonen van verrotting. De kolchische mysteriën aan de Zwarte Zee: Boeddha-impuls en Christusimpuls. Franciscus van Assisi als leerling van deze geheime geestelijke school in een vroegere inkarnatie. Het werken van de Christusimpuls in Franciscus van Assisi als oorsprong van zijn morele vermogen. Over het fysieke voorouderschap van de apostelen. De moraliteit in de mens is oorspronkelijk een goddelijk geschenk. Immoraliteit als gevolg van geestelijke dwalingen en hun schadeloosstelling. De deugden in de leer van Plato.

DERDE VOORDRACHT

75

Norrköping, 30 mei 1912

Het verwoestende kwaad in de evolutie van de mensheid. De juiste houding ten aanzien van het kwaad door het tot stand brengen van het evenwicht tussen de beide afdwalingen: zich wegcijferen en egoïsme. De oude instinktieve deugden en de nieuw te verwerven deugden. De deugd van de gewaarwordingsziel: instinktieve wijsheid wordt door de Christusimpuls veranderd in bewuste waarachtigheid. De deugd van de verstands- of gemoedsziel: moed, dapperheid wordt in liefde omgezet. De deugd van de bewustzijnsziel: instinktieve matigheid, bezonnenheid wordt levenswijsheid. Het samenwerken van de ethische impulsen met de Christusimpuls in de toekomstige evolutie van de mensheid. De toekomstige omhulsels van de Christusimpuls: de vorming van het astraallichaam van de Christus door de daden van geloof en verwondering, van het etherlichaam door de daden van liefde, van het fysieke lichaam door de daden van het geweten.

Dornach, 18 december 1920

**Het ethische element als bron
van wereldscheppende krachten**

De vraag: hoe hangt de ethisch-morele wereldorde met de fysieke wereldorde samen? Binnen de huidige natuurwetenschappelijke beschouwing heeft de morele wereldorde geen plaats. De tegenstelling: de positieve werking van morele ideeën en de negatieve werking van theoretische ideeën op de vier menselijke organismen. De materialistische visie op het behoud van stof en kracht (wet van behoud van energie). Stof en kracht vergaan tot niets; maar het morele denken brengt leven in de stoffelijkheid en de wilskracht. De mens grijpt in in ontstaan en vergaan; in de mens vergaat het natuurlijke, in het morele ontstaat het nieuwe natuurlijke. Zo gaan het morele en het natuurlijke samen. De geesteloosheid van het moderne wereldbeeld op basis van het systeem van Kopernikus, aangevuld door dat van Kepler en Newton. De noodzaak van een geestelijke visie op het heelal. De zon is geen gasbol, maar de weerspiegeling van iets geestelijks dat fysiek in verschijning treedt. Wat de mens ontwikkelt aan moraliteit, straalt uit en spiegelt zich als geestelijke zon. De samenhang van de geestelijke zon met de fysieke zon is het Christus-geheim.

NAWOORD bij de eerste drie voordrachten — *Pietro Archiati* 143

AANTEKENINGEN BIJ DEZE UITGAVE 145

AANTEKENINGEN BIJ DE TEKST 147

RUDOLF STEINER OVER DE 157

VERSLAGEN VAN DE VOORDRACHTEN